

Brüssel, 8. november 2024
(OR. en)

15234/24

EDUC 407
COMPET 1082
SOC 809

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Tulevikukindlate oskuste ja konkurentsivõime edendamine kõrghariduse kaudu – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Eesistujariik koostas pärast hariduskomiteega konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud taustteabe, mis esitatakse kui alus, millest lähtuda 25. novembril 2024 toimival nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavas poliitilises mõttevahetuses.

Tulevikukindlate oskuste ja konkurentsivõime edendamine kõrghariduse kaudu*Eesistujariigi taustteave***Tegelemine oskuste mittevastavusega tööturu vajadustele ja oskuste nappusega**

2024. aasta Draghi aruandes¹ rõhutatakse, et EL peab kiiresti tegelema oskuste nappusega, et säilitada ja suurendada oma ülemaailmset konkurentsivõimet, kuna Euroopa on selles valdkonnas praegu maha jäänud, eriti võrreldes Ameerika Ühendriikide ja Hiinaga. Aruandes märgitakse, et põhioskuste puudulik omandamine on oluline takistus oskustöõjõu arendamisel. Samuti rõhutatakse aruandes, et kõrge kvalifikatsiooniga töötajate nappus aja jooksul tõenäoliselt süveneb. Prognosisid aastani 2035 näitavad, et tööjõupuudus saab olema kõige tähelepanuväärsem kõrget kvalifikatsiooni nõudvate ja füüsilist tööd mittenõudvate elukutsete puhul (st kõrget haridustaset nõudvate elukutsete puhul), mis tuleneb töötajate pensionile jäämisest ja tööturu muutuvatest nõudmistest tingitud asendusvajadustest. Aruandes väidetakse, et oskuste nappust süvendab asjaolu, et haridus- ja koolitussüsteemid ning tööjõunõudlus ei ole omavahel kooskõlas, mis takistab Euroopat kiiresti arenevas maailmamajanduses tõhusalt konkureerimast. Aruandes määratakse kindlaks kriitilise tähtsusega valdkonnad, kus Euroopa tööjõudu tuleb tugevdada, eelkõige digitehnoloogia, rohetööstus ja kõrgtehnoloogiline tootmine. Keskendudes täiend- ja ümberõppe algatustele, eeskätt kõnealustes strateegiliselt olulistest sektorites, saab Euroopa ehitada üles konkurentsivõimelisema, uuenduslikuma ja vastupidavama tööjõu, kes suudab edendada kestlikku majanduskasvu.

¹ Mario Draghi poolt 9. septembril 2024 esitatud aruanne Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta.

Draghi aruandes propageeritakse oskuste arendamisel Euroopa lähenemisviisi rakendamist, mille puhul võimendatakse koostööd kõrgharidusasutuste, valitsuste ja erasektori vahel. Selles soovitatakse edendada tugevaid piiriüleseid partnerlusi, mis loovad seose haridus- ja koolitusasutuste ning tööstussektori vajaduste vahel. Eri sidusrühmade panuse kaasamisega saaksid liikmesriigid oma haridus- ja koolitussüsteemide kaudu reageerida kogu Euroopas esinevale oskuste nõudlusele. See võimaldaks õppijatel omandada maailmamajanduses edu saavutamiseks vajalikke teadmisi, oskusi ja pädevusi. Uued oskused mitte ainult ei suurenda erialast pädevust, vaid aitavad märkimisväärselt kaasa inimeste isiklikule arengule ja võimaldavad neil osaleda elukestvas õppes.

EL on käivitanud mitu olulist algatust, mille eesmärk on tegeleda oskuste arendamisega, sealhulgas Euroopa haridusruum, Euroopa oskuste tegevuskava, digiõppe tegevuskava ja oskuste pakt. Oskuste arendamisel mängivad olulist rolli ka programm „Erasmus+“ ning muud riiklikud ja piirkondlikud vahetusprogrammid, mille kaudu rahastatakse piiriüleseid õppimisvõimalusi parandavaid liikuvus- ja koostööprojekte.

Kavandatav Euroopa kraad

Komisjoni teatise² kohaselt aitaks kavandatav Euroopa kraad samuti vähendada oskuste nappust soodustades selliste ühiste kraadiprogrammide väljatöötamist, mis on tihedalt kooskõlas tööturu praeguste ja tulevaste vajadustega kõigis liikmesriikides. Euroopa kraad püüaks aidata koondada ressursse ja eksperditeadmisi ning pakuks õppijatele juurdepääsu tipptasemel oskustele ja teadmistele, mis on üliolulised sellistes kujunemisjärgus sektorites nagu keskkonnahoidlik tehnoloogia ja digitaaltööstus. Kavandatava Euroopa kraadi kriteeriumide täpne määratlus, näiteks seoses tööturu vajadustega, tuleb kindlaks määrata kindlaks nõukogul. Võimaliku Euroopa kraadi koosloomise protsessis toimunud arutelud on puudutanud seost Bologna protsessiga, kvaliteedi tagamise sise- ja välisaspekte ning kavandatud algatuste väljatöötamist riikide pädevusi silmas pidades. Vaja on täiendavaid arutelusid, pidades muu hulgas silmas eelkõige aruannet, mis käsitleb Euroopa kraadi märgisega ja kõrgharidusasutuste liitude võimaliku Euroopa tasandi õigusliku staatusega seotud programmi „Erasmus+“ poliitika eksperimentaalprojektide lõpptulemusi. Selleks et täiel määral tegeleda oskuste mittevastavusega tööturu vajadustele ja oskuste nappusega, vajab Euroopa siiski mitmekesiseid ühis- ja topeltkraadiõppeprogramme ning hädavajalikke liikuvus- ja vahetusmeetmeid, mille puhul tunnustatakse täielikult kõigi üliõpilaste ainepunkte. Võimaliku Euroopa kraadi rahastamise küsimus on nii kõrgharidusasutuste kui ka üliõpilaste jaoks ka konkurentsivõime seisukohast otsustava tähtsusega ja seda tuleb põhjalikult arutada. Pikaajaline rahaline elujõulisus ja võrdsete võimaluste pakkumine kõigile kõrgharidusasutustele on keskse tähtsusega õiglase ja kaasava sotsiaal-majandusliku kasvu tagamisel Euroopas.

² Komisjoni 27. märtsi 2024. aasta teatis Euroopa teaduskraadi loomise kava kohta (COM(2024) 144 final).

Euroopa kõrgharidusastutuste toetamine konkurentsivõime suurendamisel

Draghi aruandes rõhutatakse, et hoolimata tugevast hariduslikust baasist on Euroopal olnud raskusi majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali ärakasutamiseks. Lisaks rõhutatakse aruandes, et kuigi Euroopa on üldiselt haridustaseme poolest esirinnas ning märkimisväärsel osal elanikkonnast on kõrghariduskraad, ei suuda Euroopa tagada piisavalt kõrgkooli lõpetanud, kellel on kõrge kvalifikatsioon sellistes kriitilistes valdkondades nagu teadus, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika. Euroopa kõrgharidusastutustel on potentsiaali anda õppijatele tipptasemel oskused ja edendada innovatsiooni. Draghi aruandes soovitatakse suurendada investeringuid teadus- ja arendustegevusse ning luua innovatsiooni ökosüsteeme, mis ühendavad kõrgharidusastutusi, idufirmasid ja tööstussektorit. Need ökosüsteemid võimaldaksid kõrgharidusastutustel tegutseda tehnoloogilise arengu keskustena, tekitades läbimurdeid sellistes valdkondades nagu tehisintellekt, taastuvenergia ja biotehnoloogia. Muutes Euroopa kõrgharidusastutused tipptasemel teadusuuringute ja ettevõtluse keskusteks, saab EL edendada tehnoloogilisi läbimurdeid, mis mitte ainult ei suurenda ülemaailmset konkurentsivõimet, vaid loovad ka väärtuslikke töökohti ja meelitavad ligi talente.

Lisaks on riikidevahelise koostöö edendamisel olulised sellised ELi algatused nagu Euroopa ülikoolide liidud ning programmid „Erasmus+“ ja „Euroopa horisont“, mis võimaldavad kõrgharidusastutustel jagada parimaid tavasid, ressursse ja uuenduslikke õpetamismeetodeid. Riikidevaheline koostöö mitte ainult ei paranda hariduse ja koolituse kvaliteeti, vaid aitab samuti arendada mitmekesist ja kohanemisvõimelist tööjõudu, mis on hädavajalik innovatsiooni ja majanduskasvu edendamiseks ELis. Selline dünaamiline koostöö hariduse, teaduse ja tööstuse vahel võib anda kõrgharidusastutustele võimaluse täita kesksel rollil selles, et kujundada konkurentsivõimeline ja vastupidav ELi majandus, mis suudab toime tulla tulevikuprobleemidega.

Esitatud teabe valguses kutsub eesistujariik tulevast arutelu silmas pidades ministreid üles kaaluma alljärgnevat küsimusi.

1. Kuidas me saaksime kavandatud Euroopa kraadi kaudu edendada tulevikukindlaid oskusi ja konkurentsivõimet?
2. Kuidas on võimalik toetada Euroopa kõrgharidusastutusi, et neist saaks otsustav jõud ELi konkurentsivõime edendamisel ülemaailmsel tasandil?